

Vobis etiam capitaneis quorum interest mandamus, ut easdem contributiones superius expressas in locis publicis civitatibus et oppidis capitaneatus vestri proclamari publice faciatis, et sub poenis ad hoc constitutis pro rata superius expressa exolvi Nostro nomine, ad necessitatem Reipublicae mandetis, absque cuiusvis morae et dilatio nis interventu. Negligentes autem, aut in solvendo contumaces per pignorationes et alias poenas solitas ad solvendum easdem contributiones compellatis. Sub poena centum marcarum pecuniae, quam capitanei negligentes executionem et pignorationes exolvere in Conventu Generali proxime celebrando tenebuntur, et quisque eorum tenebitur, postquam delatus et convictus in negligentia fuerit.

Si vero contigerit quod exactor aliquam villam iniuste quasi contributionem non exolvisset, detulerit, et capitaneus ad pignorationes mittens, quietationem apud eosdem colonos inyenerit, extunc talis exactor poenam quatuordecim marcarum propterea succumbet, quae capitaneo quem frustra fatigavit cedere debebit, pro qua poena exactor citatus coram Nobis, vel iudicio terrestri respondere et satisfacere tenebitur.

Ne autem aliquis error in quietationibus exhibendis committatur, statuimus, quod exactores in quietationibus diem, mensem et annum, qua contributionem accepit diligenter annotent, et in registra sua diligenter referant, similiter etiam diem qua negligentes et non solventes villas capitaneo detulit, in regestrumque diligenter annotet, ne aliquis error et implicatio rerum accidere possit. Pro officio vestro et gratia Nostra aliter non facturi.

Datum in Conventione Generali Petricoviensi^{ac} feria secunda post Dominicam ludica proxima anno Domini MDLII [4 IV 1552], Regni vero Nostri anno ^{ad}vigesimo tertio^{ad}. Ad mandatum Sacrae Regiae Maiestatis^{ae} proprium.

II. [LITTERAE UNIVERSALES DUCILLORUM]

Sigismundus Augustus etc. Universis et singulis ecclesiasticis et saecularibus Regni Nostri Senatoribus et consiliariis, necnon capitaneis, eorumque loca tenentes, caeterisque subditis Nostris quibuscunque tam terrestribus, quam ciyitatum et oppidorum honoribus et officiis insignitis, ad quorum notitiam hae Nostrae peryenerint litterae, et praesertim in palatinatu^b et districtibus eius consistentibus, sincere et fidelibus Nobis dilectis gratiam Nostram Regiam. Reyerendissimi et reyerendi in Christo patres, magnifici, generosi, nobiles, famati et providi, sincere Nobis et fideles dilecti! Noveritis communi omnium consensu tam spiritualium quam saecularium consiliariorum Nostrorum et nuntiorum terrestrium, in Conyentu hoc Generali Piotrcouiensi congregatorum, voto et concordi voluntate exactionem ducillorum, quae czopowe dicitur, multis et arduis necessitatibus Reipublicae exigentibus decretam esse^c, quae inchoari debet a festo Assumptionis Beatissimae Mariae Virginis proxime venturo [15 VIII 1552], et continuari per annum integrum, ad aliud simile festum Assumptionis Beatae Mariae Virginis anni millesimi quingentesimi quinquagesimi tercii [15 VIII 1553]. Exigetur autem ac soki et exigi debebit eadem ipsa contributio ducillorum secundum antiquam consuetudinem, modo videlicet infrascripto, ut quilibet ceruisiam propinans venalem ex quibuscunque braseis fuerit eadem ipsa^d ceruisia cocta, hoc est sive ipsa brasea sint civium et dominorum, sive ex molendinis provenientia et emensurata, sive domi facta. In civitate Cracoviensi iuxta veterem consuetudinem, a singulis vasis per grossum unum solvat, in aliis autem civitatibus et oppidis iuxta veterem consuetudinem, ita tamen, ut si commodum visum fuerit exactori a vasis percipere per unum grossum, vel a coctura more antiquo erit in arbitrio exactoris Nostri. Quam exactionem ubi opus est et quoties^e fuerit, Nostra autoritate faciet et constituet, collectoresque et custodes tam in civitatibus et^f op-

^{ac} Piotrcouiensi MK, t. 80, MK, t. 82. ^{ad-ad} XXIII MK, t. 80, MK, t. 82. ^{ae} Maiestatis Regiae MK, t. 80.

^a W MK, t. 80 tytuł ten brzmi: Exactionum ducillarium, pro necessitate Reipublicae consensu et voto unanimi omnium ordinum in Comiciis Generalibus laudatarum, universales litterae. ^b W MK, t. 80: Pożnaniensi. W MK, t. 82 pozostawiono puste miejsce. ^c Tak w obydwu tekstach. ^d Brak w MK, t. 80. ^e W MK, t. 80 następuje wyraz zamazany. ^f quam in MK, t. 82.

pidis, quam etiam villis, iuxta arbitrium suum exactor deputabit, et iuramento illos ad fidelitatem astringet. Ternarios vero more vetusto circa quemlibet grossum (salvis in toto grossis ducillorum) pro civitatum et oppidorum reparatione percipientur, civibus admittimus. Et quia relatum est ad Nos, non mediocre dispendium Rempublicam ex eo perpeti. Quod consules civitatum et oppidorum, qui ab exactoribus in custodes et succollectores passim deputantur, a suis cocturia non solvant; volumus itaque omnino, neminem ab hac solutionem ducillorum esse liberum, onere succollecturae nihilominus apud eosdem proconsules et consules manente. Ad quod illos veteri consuetudine innixi ratione ternariorum a Nobis illis concessorum astringi et subiacere volumus. Tabernatores vero singuli ceruisiam coquentes a quolibet vase mensurae civilis per grossum unum, ubi a vasis in civitatibus solvitur, aut prout exactori commodius videbitur. Coctam vero a dominis tam spiritualibus quam saecularibus, ad propinandum recipientes, non secus quam si advecticiam propinarent, ratione ipsius contribucionis per sex grossos solvent. Item a medio vase vini simplicis alias **pulkufek** florenus unus cum triginta quadrantibus solvendi. Item a vase vini dicto **dreling**^g, et a maiore vase quod **foder** aut **pulfodrze** nuncupatur, propter imparitatem vasorum quae multum inter se quantitate distant, ad co[m]putum barilarum soluent, ita ut a singulis barilis vini simplicis per sex grossos solvatur, cum totidem quadrantibus. Item a qualibet barila malmatici vel muscatellae aut vini italici, per grossos octo, denarios decem solvere tenebuntur, cum totidem quadrantibus. Item a mellis simplicis barilla per grossos duos. A melicrato vero **kierstrank**, **malinnik** a singulis barillis per grossos tres solvere tenebuntur. Vasa vero maiora mellis, ad quantitatem barilarum computando fiat ducillorum solutio. Item a ceruisia advectitia, utpote Piantcouiensi^h, Lanciensi, Bidgostiensi, Zueuensiⁱ et alia quacunque, quae in Ducatu Masoviae ad tabernas conducticias et aliis quibuscunque locis ad propinandum adduci et deponi solet a singulis vasis per grossos duos solvent. Nec volumus tales excusari, quemadmodum plerumque excusare se nititur, quod iam ab hac ceruisia in loco, de quo recepta est, soluta sit ducillorum exactio, cum per hoc illi oppido in quo deponitur, exactionis^j ducillorum diminutionem efficiat. Ab externa vero ceruisia, ut Swidnicensi, Glogouiensi, Theschinensi, Bernouiensi, Gedanensi et alia quacunque, a quolibet eius vase, grossi tres solvantur. Et quoniam ex rationibus in thesauro Nostro recensitis didicimus, in toto Ducatu Masoviae et aliis plerisque palatinatibus, ad tantam paucitatem grossorum, solutionem ducillorum pervenisse, incuria, favore aut pravitate exactorum, ut vix quaedam oppida a coctura una, per duos aut quinque solidos solvant, cum antea multo plures grossos solvere comperti sunt, volentes eosdem ad veterem consuetudinem adducere et ut quemlibet defensio Reipublicae ex aequo attingat, a singulis vasis maioribus per grossum unum. A minoribus vero per medium grossum, aut pro exigentia quantitatis vasorum per duos solidos solvere ut sint astricti. Circa tamen exactionem Nostram ducillorum, permittimus civitatibus et oppidis ultra quemlibet unum grossum, unum ternarium pro se reservare. Quia vero etiam ex proventibus vini cremati non parum, nisi prospiciatur, decedere posset volumus ut exactio ducillorum a crematis vinis simplicibus a qualibet olla seu caldeari in quo crematur crematum per grossos duodecim. Ab his vero qui illud assidue propinant in civitatibus et oppidis per grossos sex. In villis vero per grossos tres annuatim pro una vice duntaxat solvatur. Et quicunque prius non soluta exactione praefatam ceruisiam, vinum et medonem, atque vinum crematum, malmaticum et alium quemcunque potum ex predictis, vendere et propinare in fraudem Reipublicae praesumpserit, totum illud in quo fraudem commisit seu committere voluit, irremissibiliter amittet et ad poenam Regalem solvendam, quoties id fecerit obligabitur. Capitaneusque loci in tales et singulos fraudem huiusmodi committentes, animadversionem debitam, veritate rei cognita non habent respectum ad quempiam irremissibiliter exequatur. Tributum autem civile szosch dictum simplex duntaxat solvi debet, pro rata una Assumptionis Beatae Mariae Virginis, sub poena dupli. Ad quamquidem contributionem colligendam ac diligenter et fideliter exigendam in ipso palatinatu^k et districtibus^l generosum Stanislaum Czarnkowski Sandziwoy constituimus, vobisque omnibus et singulis quorum interest mandamus

^g drelingk MK, t. 82. ^h Piąthcouiensi MK, t. 82. ⁱ Lub: Znenensi (Žnin?). ^j exactoris MK, t. 80. ^k W MK, t. 80 dalej: Poznaniensi. W MK, t. 82 dodano: seu terra, a dalej zostawiono puste miejsce. ^l Tylko w MK, t. 80.

substituto de ipsa exactione ducillorum et civili **szosch**^m dicta respondeatis et responderi faciatis. Vos vero locorum capitanei, eos qui rebelles et negligentes erunt, et quos ipse exactor deferet, per pignorationes solitas ad solvendum huiusmodi exactiones compellatis, sub poenis Nostris contra negligentes capitaneos, in novis et antiquis statutis descriptis et pro gratia Nostra secus non facturi. Datum Piotrcoviae in Conventione Regniⁿ generali feria secunda post Dominicam Palmarum proxima, anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo secundo^o [77 IV 1552], Regni vero Nostri vigesimo tertio^p. Ad mandatum Sacrae Regiae Maiestatis proprium¹.

Contributionum publicarum designati exactores anni Domini MDLII¹: Maioris Poloniae Palatinatum: Posnaniensis ^qStanislaus Czarnkowski Sandziwoy^q; Calissiensis^r Ridzinski (Pisdrensis, Coninensis, Kczinensis, Colensis), Dobrogosth^s Potworowski¹ (Calissiensis, Gneznensis, Naklensis), Siradiensis^u Ossinski iudex castri Siradiensis (Siradiensis, Schadkouiensis), Petrus Zochowski vicecapitaneus Piotrcouiensis (Piotrcouiensis, Radomscensis), Mathias Lanczki^v (Wielunensis, Ostrzeschouiensis), Lanciciensis Andreas Rogoziński, Brzestensis Grabski, Wladislauiensis Zbożni, iudex terrestris Wladislauiensis, Plocensis Jacobus Lesczinski Nozdrzak, Rawensis Dunin. Terrarum vero^w Dobrzinensis: Mosczinski, Gostinensis Stanislaus^x Volski, capitaneus ibidem, Sochaczouiensis Schimanowski subiudex ibidem.

Minoris Poloniae: Palatinatum: Cracouiensis: Nicolaus Jordan de Zakliczin, in Bobowa haeres; Sandomiriensis: Sandomiriensis, Visliciensis, Pilznensis districtuum^y Albertus Sopichowski^z de Bendzimislye; Radomiensis, Opocznensis, Chanczinensis districtuum^{aa} Stanislaus Seczigniowski de Seczignyw. Podoliae: Stanislaus Jaczimierski. Belzensis: Andreas Lascz de Koble^{ab}. Lublinensis: Albertus Sepichowski. Terrarum vero^{ac}: Leopoliensis Stanislaus Orlik zupparius Russiae; Premisliensis Joannes Pieniązek ^{ad}-in Hawlouicze Hyeres^{ad}; Haliciensis Andreas Pelka iudex ^{ae}-Merrestris Haliciensis^{ae}; Chelmensis Zaporski, iudex castri Chelmensis; Sanoczensis Stanislaus Domaraczki; Lucouiensis [et] Sokaliensis Joannes Szczuczki.

Ducatus Masoviae: Districtuum: Viznensis, Wassoschensis^{af}, Radilouiensis Abraham Jakaczki, subiudex Lomzensis; Czeruensis, Waracensis, Garwolinensis, Grodeczensis Jacobus Lesniowolski, administrator proventuum, capitaneus cernensis; Warscheuiensis^{ag}, Tarczinensis, Blonensis Dobrzhiszewski; Nurensis, Ostrouiensis^{ah}, Camenecensis Joannes Lissakowski; Vischegradiensis^{ai}, Zakrocimensis Czibulski; Nowomiestensis Oborski Trand^{aj}; Cziechanouiensis, Przassnicensis, Sochaczniensis: Druzbic; Lomzensis, Zembrouiensis, Ostroloczensis^{ak}, Colnensis Georgius Broskowski, iudex terrestris Liuensis; Rozanensis, Makuoiensis Magnuszewski notarius terrestris Rozanensis^{al}; Liuensis Zauischa, capitaneus ibidem.

III. [CONTRIBUTIO DUORUM GROSSORUM]^a

Sigismundus Augustus etc. Significamus etc. Quum de tuendis ac defendendis Regni dicionumque Nostrarum finibus consultantes Senatorum Nostrorum ordinis equestris nuntiorum, quae esset sententia, exquireremus, quoniam nemo non yidebat ad eam rem mercenarii

^m schosz MK, t. 82. ⁿ MK, t. 80 dodaje: Nostri. ^o MK, t. 82: MDLII. ^p MK, t. 82: XXIII. MK, t. 82: Stanislaus de Czarnków Sandivogius. ^r Skreślone w MK, t. 82. ^s Dobrogostius MK, t. 82. ^t MK, t. 82 dodaje: districtuum. ^u Skreślone w MK, t. 82. ^v Lanczki MK, t. 82. ^w Słowo MK, t. 82 skreślone. ^x Imię to występuje tylko w MK, t. 82. ^y Skreślone w MK, t. 82. ^z Sepichowski MK, t. 82. ^{aa} Skreślone w MK, t. 82. ^{ab} Hoble MK, t. 82. ^{ac} Skreślone w MK, t. 82. ^{ad} Skreślone w MK, t. 82. ^{ae} Skreślone w MK, t. 82. ^{af} Wąszoszensis MK, t. 82. ^{ag} Warszeuiensis MK, t. 82. ^{ah} Ostromiensis MK, t. 82. ^{ai} Wisze gradiensis MK, t. 82. ^{aj} Thrąd MK, t. 82. ^{ak} Ostrolecensis MK, t. 82. ^{al} Dopisany w MK, t. 82.

^a W MK, t. 82 tytuł tego aktu brzmi: Cavetur per Maiestatem Regiam ordini equestri contributionem duorum grossorum a singulis cmethonibus veteri eorum immunitati non esse obfuturam neque in exemplum aliquando venturam.

¹ Tekst ten znajduje się w MK, t. 80 na k. 261v-262v, a w MK, t. 82 na k. 188-189v. Tamże nosi tytuł: Contributionum publicarum exactores anni 1552.